

ПРОГРАМА КУРСУ ЖИВОПИСУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ “ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО”

Томашевський В. В.,
Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. У статті надано орієнтовну програму курсу живопису за умов впровадження елементів кредитно-модульної системи навчання, окреслено його мету і завдання, впорядковано та надано характеристики змістовних модулів, перспективи подальших досліджень в цій галузі.

Ключові слова: курс живопису, елементи кредитно-модульної системи навчання, змістовні модулі.

Аннотация. Томашевский В. В. Программа курса живописи в системе подготовки студентов специальности “Изобразительное искусство”. В статье подана ориентировочная программа курса живописи, в условиях внедрения элементов кредитно-модульной системы обучения, очерчено ее цели и задачи, упорядочено и подано характеристики содержательных модулей, перспективы дальнейших исследований в этой области.

Ключевые слова: курс живописи, элементы кредитно-модульной системы обучения, содержательные модули.

Annotation. Tomaszewsky V. V. Program of course of painting in the system of preparation of students of the speciality “Fine art”. The reference program of course of painting is given in the article, in the conditions of introduction of elements of the credit-module departmental teaching, its aims and tasks are outlined, well-organized and given descriptions of the rich in content modules, prospect of further researches in this region.

Key words: course of painting, elements of the credit-module departmental teaching, rich modules in content.

Постановка проблеми. В світлі сучасних вимог до організації процесу навчання у вищому навчальному закладі IV рівня акредитації, що зумовлені вступом України до європейського освітнього простору, актуальною стає проблема упорядкування змісту програм окремих дисциплін фахового блоку відповідно до якісної підготовки випускника – вчителя образотворчого мистецтва, етики, естетики та художньої праці середнього навчально-виховного закладу. Галузевий стандарт вищої освіти передбачає освітньо-професійну програму підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр”. Це потребує створення наскрізних програм, завдання яких полягає в поступовому оволодінні студентами вміннями та навичками професійної діяльності, підвищення та удосконалення їх майстерності зі збереженням основних принципів

академічного малювання в навчальному процесі за спеціальністю "Образотворче мистецтво".

Робота виконана в контексті наукових досліджень кафедри образотворчого мистецтва Криворізького державного педагогічного університету.

Аналіз останніх досліджень. Серед останніх досліджень, що присвячені впровадженню в художньо-педагогічну освіту елементів кредитно-модульного навчання в галузі образотворчого мистецтва з окремих дисциплін фахового блоку праці В. П. Авраменка, С. С. Головатого, Є. А. Антоновича, Т. П. Ковальчук, М. І. Резніченка, О. С. Риндіна, О. В. Ткачука, М. Ф. Солом'яного, І. М. Удріс, О. С. Юрченка та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення системи змістовних модулів для дисципліни "Живопис" відповідно до Галузевих стандартів вищої освіти, навчальних планів підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр" спеціальності "Образотворче мистецтво" з розподілом годин по семестрах та стосовно кожного завдання. Курс живопису розроблений на основі авторських програм та досвіду роботи викладачів кафедри образотворчого мистецтва КДПУ.

Результати дослідження. Курс живопису складається з 18 кредитів, що становить 999 годин загального обсягу навчального навантаження і містить в собі лекції з теорії живопису та практичні заняття (табл. 1):

Назва дисципліни	Загальний обсяг годин	Кількість кредитів	Лекції, год.	Лабор., год.	Самост. роб., год.
Живопис	999	18,5	16	574	409

Лекційний матеріал, що визначається як теоретична підготовка до аудиторної та самостійної роботи студентів, сприяє підвищенню професійної майстерності та осмисленому виконанню програмних завдань у подальшому вивченні курсу живопису. В ньому розглядаються основні закономірності сприйняття кольору, його властивості, побудова живописного зображення, питання колориту та методики роботи над живописним твором.

Зміст лекцій з живопису при вивченні курсу студентами спеціальності “Образотворче мистецтво” необхідно конкретизувати та поглиблювати безпосередньо перед початком кожного змістовного модуля та в процесі виконання практичної роботи, супроводжувати демонстрацією методичних наочних посібників, кращих студентських робіт з фондів кафедри, а також репродукціями творів майстрів образотворчого мистецтва.

Основу професійного засвоєння живописної майстерності складає практична діяльність студентів спеціальності “Образотворче мистецтво”, що здійснюється під час роботи в аудиторії та самостійної роботи студентів. Згідно програми, особливу увагу при виконанні практичних завдань звернено на набуття студентами знань та навичок побудови реалістичної форми, вміння бачити та передавати різноманітні стани натури в залежності від умов освітлення [27; 4].

В зв'язку із цим, значна роль у послідовній побудові курсу живопису в програмі підготовки студента за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” спеціальності “Образотворче мистецтво” відведена навчальним змістовним модулям, що відображають логіку натурального малювання з підвищенням рівня складності завдань. Характерною особливістю кожного із змістовних модулів є їх різноманітність за тематичним змістом, постановкою навчальних та творчих завдань, що вирішуються при виконанні.

Слід зазначити, що надана програма курсу живопису (табл. 2), передбачає можливості зміни характеру завдань та терміни їх виконання в залежності від рівня підготовки студентів. Відповідно до їх кількості (зменшення або збільшення) може бути визначена кількість часу в межах загальної кількості годин, відведених навчальним планом [28;4].

Знання, які здобувають студенти на теоретичних та лабораторних заняттях, зміцнюються та розвиваються в процесі самостійної аудиторної та домашньої роботи. Оволодіння певною групою знань та навичок в ході вищезгаданих видів роботи оцінюється після закінчення кожного завдання та під час перегляду наприкінці семестру.

Програма курсу, год.

Назва змістовного модуля		Лекції	Лаборат.	Індивід.
I семестр (126 год.)				
1	Лекція.	4		
2	Натюрморт із гіпсових геометричних тіл на нейтральному тлі. Гризайль. (Освітлення денне, пап., акв., 40X60).		20	
3	Натюрморт із різнотонових нескладних за формою предметів побуту в "теплій" гамі. (Освітлення денне, пап., акв., 40X60).		24	
4	Натюрморт із різнотонових нескладних за формою предметів побуту в "холодній" гамі. (Освітлення денне, пап., акв., 40X60).		24	
5	Натюрморт із трьох нескладних предметів, близьких за формою до простих геометричних тіл. (Освітлення денне, пап., акв., 40X60).			15
6	Три односеансні етюди натюрморту із трьох світлих за тоном предметів на нейтральному тлі з освітленням: 1) денним; 2) штучним "теплим"; 3) штучним "холодним" (пап., акв., 30X40).			18
7	Тематичний натюрморт із простих за формою предметів, один із яких найбільш активний в кольорі. (Освітлення штучне, пап., акв., 40X60).			21
		4	68	54
II семестр (126 год.)				
1	Натюрморт із предметів контрастних за кольором на тлі яскравих драпувань. (Освітлення денне, пап., акв., 40X60).		24	
2	"Світлий" натюрморт на наближених за тоном кольорах. (Освітлення денне, пап., акв., 40X60).		24	
3	Натюрморт із введенням блискучого предмету на		24	

№	Назва змістовного модуля	Лекції	Лаборат.	
	поверхні, що його відбиває (скло, дзеркало та ін.). (Освітлення за вибором, пап., акв., 40X60).			
4	Нескладний натюрморт із включенням білого та чорного предметів, об'єднаних однією тематикою. (Освітлення штучне, пап., гуаш, 40X60).			21
5	Складний тематичний натюрморт із предметів побуту. (Освітлення денне, пап., гуаш, 40X60).			21
6	Серія короточасних етюдів декількох предметів (вивчення технічних можливостей матеріалу). (Освітлення денне, штучне, пап., гуаш, 30X40).			13
			72	54
III семестр (126 год.)				
1	Лекція.	4		
2	Натюрморт із гіпсовим орнаментом в яскравому оточенні. (Освітлення денне, змішана техніка, 40X60).		20	
3	Натюрморт проти світла. (Освітлення денне, акв., гуаш, за вибором, 40X60).		24	
4	Складний натюрморт на тлі частини інтер'єру. (Освітлення денне, пап., гуаш, 40X60).		24	
5	Фрагмент пейзажу за вікном з кімнатними квітами, шторами та ін. (Освітлення денне, пап., гуаш, картон, темп., 40X60).			24
6	Довгостроковий етюд частини інтер'єру з натюрмортом на другому плані. (Освітлення штучне, гуаш, темп., формат за вибором).			30
		4	68	54
IV семестр (112 год.)				
1	Нескладний натюрморт із трьох предметів побуту. Гризайль. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).		20	
2	Натюрморт із гіпсовою головою на тлі драпувань. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).		24	

Назва змістовного модуля		Лекції	Лаборат.	Індивід.
Етюд жіночої голови на відтворення великих відносин світла, тіні, тла, одягу тощо. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).			20	
Етюд голови натурника на контрастному за тоном тлі. (Освітлення штучне, п., олія, 40X60).				24
Етюд голови натурника на тлі яскравих драпувань. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).				24
			64	48
V семестр (126 год.)				
Лекція.		4		
Етюд голови натурника похилого віку із оголеним плечовим поясом. Гризайль. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).			20	
Етюд голови натурника із оголеним плечовим поясом на вивчення кольорових характеристик портрету. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).			24	
Етюд голови натурниці в святковому вбранні. (Освітлення денне, п., олія, 40X60).			24	
Етюди кінцівок рук (із певним жестом) та стоп ніг (із різним положенням в просторі). (Освітлення денне, гуаш, темп., 60X80).				30
Етюд голови натурника при фронтальному освітленні. (Освітлення штучне, гуаш, темп., олія, 60X80).				24
		4	68	54
VI семестр (128 год.)				
Етюд оголеної напівпостаті з нескладним рухом рук. (Освітлення денне, фронтальне, п., олія, 60X80).			30	
<u>Тематична постановка.</u> Одягнена напівпостать біля вікна. (Освітлення денне, п, олія, 60X80).			30	
Етюд оголеної постаті натурниці, що сидить, зі спини. Відтворення великих тонових та кольорових відносин.			20	

№	Назва змістовного модуля	Лекції	Лаборат.
	(Освітлення денне, п, олія, 60X80).		
4	Етюд оголеної напівпостаті з виразним рухом рук на тлі інтер'єру. (Освітлення штучне, п, олія, 60X80).		
5	Етюд напівоголеної чоловічої постаті, що стоїть, при сильному боковому освітленні з куточком інтер'єру. (Освітлення за вибором, п, олія, 60X80).		
			80
VII семестр (162 год.)			
1	Лекція.	4	
2	Етюд оголеної постаті натурника на нейтральному тлі. Гризайль. (Освітлення денне, п, олія, 60X80).		46
3	Етюд оголеної жіночої постаті на тлі різноманітних драпувань. (Освітлення денне, п, олія, 60X80).		46
4	Пошуки, замальовки та підготовчі етюди. (Олів., темп., п., олія, формат за вибором)		12
5	Складний натюрморт із включенням гіпсового зліпку постаті людини на тлі драпувань. (Освітлення штучне, п, олія, 60X80).		27
6	Етюд оголеної жіночої постаті проти світла з введенням куточку інтер'єру. (Освітлення денне, п, олія, 60X80).		27
		4	104 54
VIII семестр (83 год.)			
1	Тематична постановка. Одягнена постать із введенням натюрморту або предметів побуту на тлі інтер'єру. (Освітлення денне, п, олія, 75X90).		50
2	Етюд оголеної постаті натурника в складному русі. (Освітлення штучне, сильне, п., олія, 60X80).		33
			50 33

Таким чином, метою вивчення курсу живопису з використанням елементів кредитно-модульної системи навчання є надання міцної основи зображувальної грамоти, що є необхідною у подальшій реалізації майбутнього випускника – вчителя “Образотворчого мистецтва”, розвиток творчих здібностей студентів, набуття знань та навичок практичного характеру.

Основними завданнями курсу живопису є:

- ознайомлення з теоретичними основами живопису, основами кольорознавства, перспективи, композиції в живописі, технологіями та техніками живопису;

- розвиток культури зорового сприйняття предметів і явищ оточуючої дійсності та творів живопису;

- навчання зображенню предметів у взаємозв'язку із просторовим середовищем, врахуванню їх кольорових властивостей та освітлення;

- розвиток зорової пам'яті та навичок роботи “за зам'ятовуванням” та уявою;

- розкриття естетичної сутності реалістичного малювання, засобів та можливостей живопису у вихованні естетичної культури майбутніх викладачів образотворчого мистецтва;

- надання знань та навичок методичного характеру у подальшому викладанні предмету “Образотворче мистецтво” в загальноосвітній школі [2; 2].

Висновки. Живопис є однією з найважливіших дисциплін в системі підготовки вчителя образотворчого за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр”. За умов впровадження елементів кредитно-модульного навчання в програмі курсу характер завдань повинен визначатися різноманітністю застосування змістовних модулів за принципом поступового зростання “від простого до складного”, мати певну систему оцінок та сприяти оволодінню знаннями та вміннями самостійного вирішення студентами художньо-творчих та методичних завдань.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. На основі програми курсу живопису подальшої розробки потребує кожен змістовний модуль в плані надання чітких методичних рекомендацій

щодо його практичного виконання. Це надасть можливість допомогти студентам засвоїти методіку роботи над окремим завданням, ознайомитися з розгорнутою програмою з дисципліни, самостійно поглиблювати знання, вміння та навички в галузі живописної грамоти

Література

1. Живопись. Метод. рекомендации и программа для специальности 030600 "Изобразительное искусство, художественный труд и черчение" / Сост. Авраменко В. П. – Кривой Рог, 1991. – 30 с.
2. Живопис. Робоча програма для спеціальності 7.01.01.03 "Образотворче мистецтво" / Уклад. Дмитренко В. В. – Кривий Ріг, КДПУ, 2003.
3. Педагогіка вищої та середньої школи: Зб. наук. праць. – № 10. Спец. випуск. Художньо-педагогічна освіта ХХІ ст.: теорія, методи, технології / Редкол. Буряк В. К. та ін. – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – 356 с.
4. Программы педагогических институтов. – Сб. № 14. – М.: "Просвещение", 1988. – 150 с.
5. Рыбдин А. С. Живопись. Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. – Одесса, 2004. – 200 с.
6. Українська Академія мистецтва. – Зб. наук. праць. – К., 1995. – 215 с.

КОНЦЕПЦІЯ ІСТОРІЇ ДАВНЬОУКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ АРХЕОЛОГІЧНОЇ НАУКИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Удріс І.,

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. В статті висвітлюється проблема становлення наукової концепції історії вітчизняного мистецтва. Розглядаються публікації із зазначеної проблеми провідних фахівців тієї доби у Працях археологічних з'їздів кінця ХІХ – початку ХХ століття в якості джерельної бази для висвітлення історіографічних питань в дослідженнях різних аспектів українського мистецтва.

Ключові слова: магістерська художньо-педагогічна освіта, історія мистецтвознавства, археологія.

Аннотація. Н. Удріс. Становление концепции истории староукраинского искусства в контексте развития археологической науки конца ХІХ – начала ХХ столетия. В статье освещается проблема становления научной концепции истории отечественного искусства. Рассматриваются публикации по указанной проблеме ведущих специалистов той эпохи в Трудях археологических съездов конца ХІХ – начала ХХ столетия в качестве источниковой базы для освещения историографических вопросов в исследованиях различных аспектов истории украинского искусства.